

JOVES I COVID-19: L'IMPACTE DE LA CRISI EN LA PRECARIETAT DEL JOVENT

—
juliol 2020

Estudi elaborat per Joffre López Oller, sociòleg.

Coordinació tècnica: Laura del Castillo

Secretariat: Núria Cabiscol

Continguts: Joffre López

Sociòleg per la Universitat Autònoma de Barcelona. Màster en Polítiques Públiques i Socials per la Universitat Pompeu Fabra i estudiant del Màster en Tècniques d'Investigació Social Aplicada de la Universitat Autònoma de Barcelona. Ha combinat la seva trajectòria professional entre el sector públic (Ajuntament de Granollers, Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat de Catalunya), el sector privat i les col·laboracions com a freelance en el disseny i explotació d'enquestes i recerques quantitatives sobre pobresa, mercat de treball i joventut

Disseny i maquetació: Pau Santanach

Aquesta guia té una llicència:

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional

(CC BY-NC-SA 4.0)

ÍNDEX

1. Introducció
2. Accés al mercat de treball
3. Tipus d'ocupació
4. Treball i estudis
5. Pobresa i protecció social
6. Emancipació i habitatge
7. Conclusions: ¿plou sobre mullat?
8. Fonts

INTRODUCCIÓ

Avaluar un fenomen durant el mateix moment en el qual s'està produint sempre comporta un cert grau d'incertesa i risc perquè no es disposa de la perspectiva suficient per identificar quan i com finalitza. Tanmateix, les notables transformacions que implica, tant en la vida quotidiana de les persones com en els grans indicadors macroeconòmics, poden fer més que necessari i urgent endegar un "estudi en viu" amb totes les limitacions intrínseques que comporta. Quan, a més a més, l'objectiu és construir **indicadors sintètics a partir de fonts secundàries**, la giragonsa és més arriscada perquè, gairebé per definició, la creació d'estadístiques sòlides i fiables sempre requereix un temps, encara que tan sols sigui per a la recollida de dades i la seva posterior validació.

En el cas d'aquest breu informe, es tracta d'esbrinar fins a quin punt el daltabaix que ha suposat la pandèmia de la COVID-19, amb la declaració de l'estat d'alarma el 14 de març de 2020¹, ha comportat una **continuitat, una accentuació o una ruptura en les condicions de vida de la població jove** a Catalunya i, més específicament, en les seves trajectòries d'emancipació i d'accés al mercat de treball. Alhora, s'introdueix la comparativa amb la resta de la població per tal de contextualitzar l'abast dels canvis que s'estan produint. La premissa bàsica és que, si bé la COVID-19 ha tingut uns innegables efectes col·lectius generalitzats (confinament domiciliari, restricció de la mobilitat, aturada de les activitats econòmiques no essencials...), l'impacte d'altres conseqüències ha estat molt condicionada al punt de partida anterior a l'inici de la pandèmia. En d'altres paraules, els col·lectius de població (per raó d'edat, sexe o classe social) que eren més vulnerables abans, molt probablement han comptat amb una menor capacitat de resistència.

¹ Per mitjà del Real Decreto 463/2020, de 14 de marzo, por el que se declara el estado de alarma para la gestión de la situación de crisis sanitaria ocasionada por el COVID-19". <https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2020-3692> [consulta: 19 de juliol de 2020].

Metodològicament parlant, i sempre que les fonts secundàries emprades ho han permès, s'han considerat tres grans grups d'edat (16-34 anys, 35-64 anys i 65 anys o més, amb el detall específic de la població d'entre 16 i 29 anys) i el sexe. Algunes vegades el marc temporal de referència és anterior a l'inici de l'estat d'alarma o tot just comprèn els primers mesos des de la seva introducció (per exemple, tot el primer trimestre de 2020 sencer). Però, en qualsevol cas, sempre s'ha procurat recuperar la informació disponible més actualitzada possible.

S'han estructurat les pàgines següents en cinc grans blocs, tots ells complementaris:

- **L'accés al mercat de treball.**
- **Les condicions de treball.**
- **El lligam entre estudis i treball.**
- **La pobresa i el grau de protecció social.**
- **Emancipació i habitatge.**

Per a cada bloc s'han generat uns enllaços on es poden efectuar consultes dinàmiques de les dades que s'han compilat. L'adreça de cada enllaç s'indica a l'inici de cada bloc.

Òbviament, aquests punts no abracen tota la diversitat i complexitat de les situacions particulars del més de milió i mig de persones joves que actualment resideixen a Catalunya². Però sí que contribueixen a definir algunes de les dimensions cabdals que dibuixen el context en el qual les persones joves han de desenvolupar els seus respectius projectes vitals.

² Segons l'IDESCAT, a 1 de gener de 2019 a Catalunya figuraven com a empadronades 1.593.024 persones d'entre 16 i 34 anys. <<https://www.idescat.cat/pub/?id=pmh&n=1180>> [consulta: 19 de juliol de 2020].

ACCÉS AL MERCAT DE TREBALL

“Durant el primer trimestre de 2020, la població de 16 a 29 anys ha registrat la major caiguda interanual de l’activitat laboral. Alhora, l’ocupació també ha disminuït molt més que a la resta de grups d’edat”

Encara que no és l'únic, l'accés al mercat de treball en unes condicions que assegurin uns ingressos estables i suficients és un dels obstacles que dificulta l'emancipació de la població jove, ja que, miri per on es miri, la pràctica totalitat d'indicadors habitualment emprats per descriure les característiques de la inserció laboral (atur, salaris, activitat, ocupació, temporalitat, jornades involuntàries a temps parcial, etc.) revelen que la posició de la gent jove és especialment precària³.

L'Enquesta de Població Activa (EPA) és, des de fa dècades, l'origen de les estadístiques laborals harmonitzades a escala europea i, malgrat els canvis metodològics que ha anat patint durant el temps, la seva solidesa no té parangó amb altres fonts. Per esbrinar fins a quin punt l'EPA resulta d'utilitat per calibrar les conseqüències que l'arribada de la COVID-19 ha tingut en el mercat de treball cal tenir en compte dues limitacions prèvies: la primera, que la periodicitat de l'EPA és trimestral, de manera que la darrera edició disponible, la del primer trimestre de 2020, tan sols recull pràcticament el primer mes i mig des de la instauració de l'estat de l'alarma. La resta de dies que contempla responen a un període "normal". La segona limitació és que, tal com reconeix el propi Institut Nacional d'Estadística (INE), l'organisme responsable de l'EPA, la declaració de l'estat d'alarma ha provocat una reducció de la mostra efectiva (i, per tant, un increment dels errors de mostreig que solen ser força estàndards) i, el que és més rellevant des del punt de vista substantiu, un descens de l'ocupació i un augment paral·lel de la població en atur i la població inactiva, "debido fundamentalmente a la dificultad sobrevenida de buscar empleo en una situación de confinamiento y a la influencia que dicho confinamiento ha podido tener en la disponibilidad de empezar a trabajar en el caso

³ Per exemple, tan sols cal fer un cop als informes trimestrals que publica l'Observatori Català de la Joventut. <<http://ejoventut.gencat.cat/ca/detalls/Article/6a8c19d2-29ea-11e4-bcfe-005056924a59>> [consulta: 20 de juliol de 2020].

de encontrar empleo”⁴. Cal tenir en compte que una persona tan sols és considerada com a aturada quan busca feina de manera activa i reconeix explícitament que pot incorporar-se a un lloc de treball en un termini màxim de dues setmanes. Quan no treballa i no satisfà cap dels dos criteris anteriors és classificada com a "inactiva", és a dir, que no participa en el mercat de treball. Tradicionalment, la majoria de la població jove inactiva està estudiant.

Així doncs, l'element menys controvertit de l'EPA del primer trimestre de 2020 és l'evolució de l'activitat laboral, que sol sintetitzar-se en la "taxa d'activitat", és a dir, la proporció de persones actives⁵ sobre el total de persones de la mateixa edat.

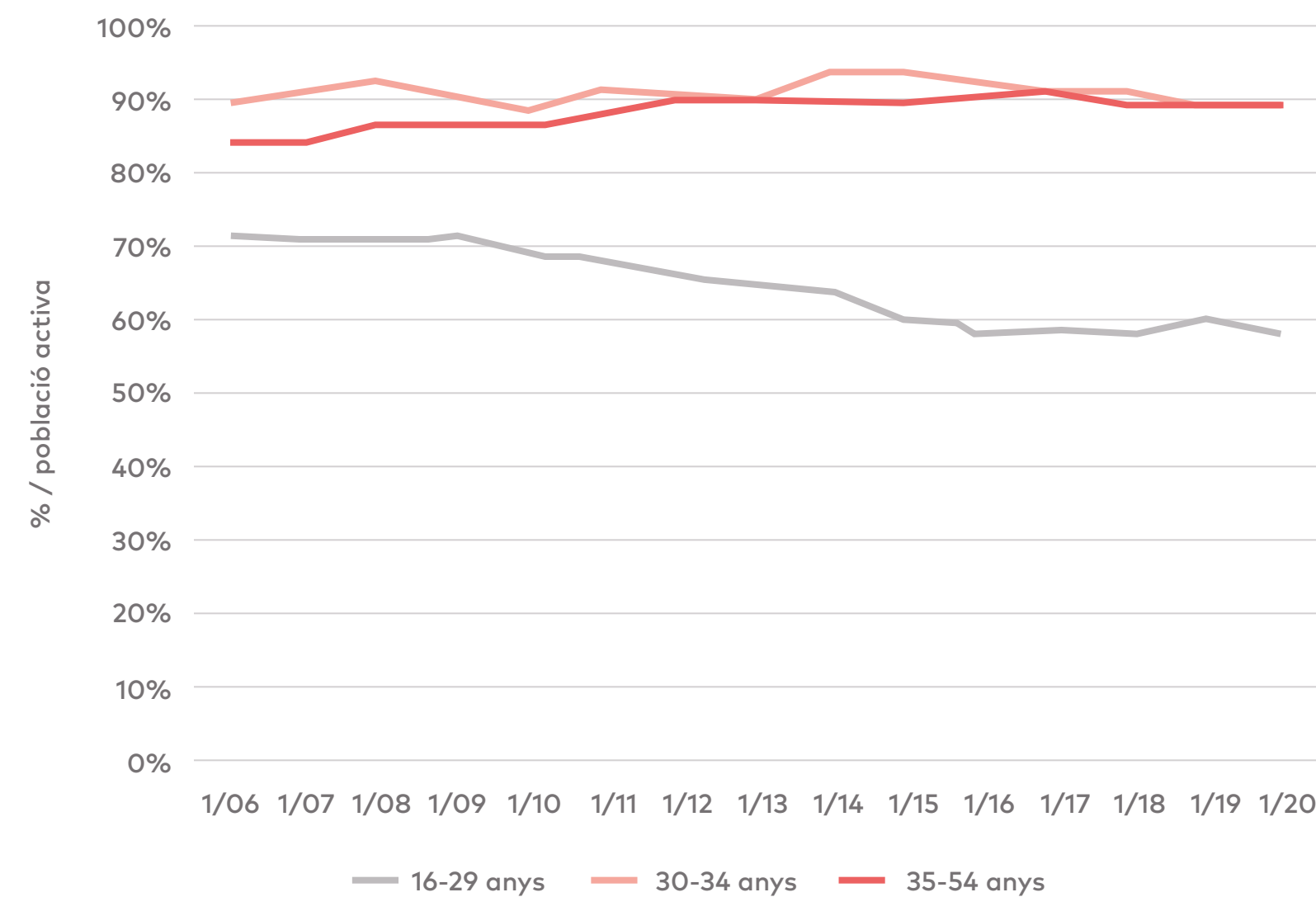
Un primer indicatiu de l'ambivalent repercussió de la crisi econòmica i laboral iniciada amb la COVID-19 segons l'edat de les persones és que, en termes anuals, l'**activitat laboral** a Catalunya ha caigut especialment durant el primer trimestre de 2020 entre la població de 16 a 29 anys (2,1 punts percentuals) i, molt més encara, entre les dones joves (2,8 punts, vers els 1,5 punts dels homes). En contraposició, el descens ha estat pràcticament nul entre els 30 i 34 anys (0,2 punts) i fins i tot inexistent entre la població de 35 a 64 anys (on ha crescut 0,6 punts percentuals). A la Figura 1 es palesa com des de l'inici de la crisi socioeconòmica de l'any 2008, motivada per l'aturada en sec del boom immobiliari que s'havia anat gestant durant els deu anys anteriors, l'activitat laboral havia anat minvant de manera progressiva entre la població de 16 a 29 anys mentre que, en els altres grups d'edat, s'havia mantingut força estable. Justament l'any 2019 la taxa d'activitat de la població jove havia començat a revifar per primera vegada en anys. L'any 2020, en canvi, ha suposat tornar als mínims dels 2016, 2017 i 2018.

⁴ Nota de premsa de l'EPA del primer trimestre de 2020 (INE), pàgina 11. <<https://www.ine.es/daco/daco42/daco4211/epa0120.pdf>> [consulta: 20 de juliol de 2020].

⁵ La població activa inclou el conjunt de persones que treballen o estan a l'atur.

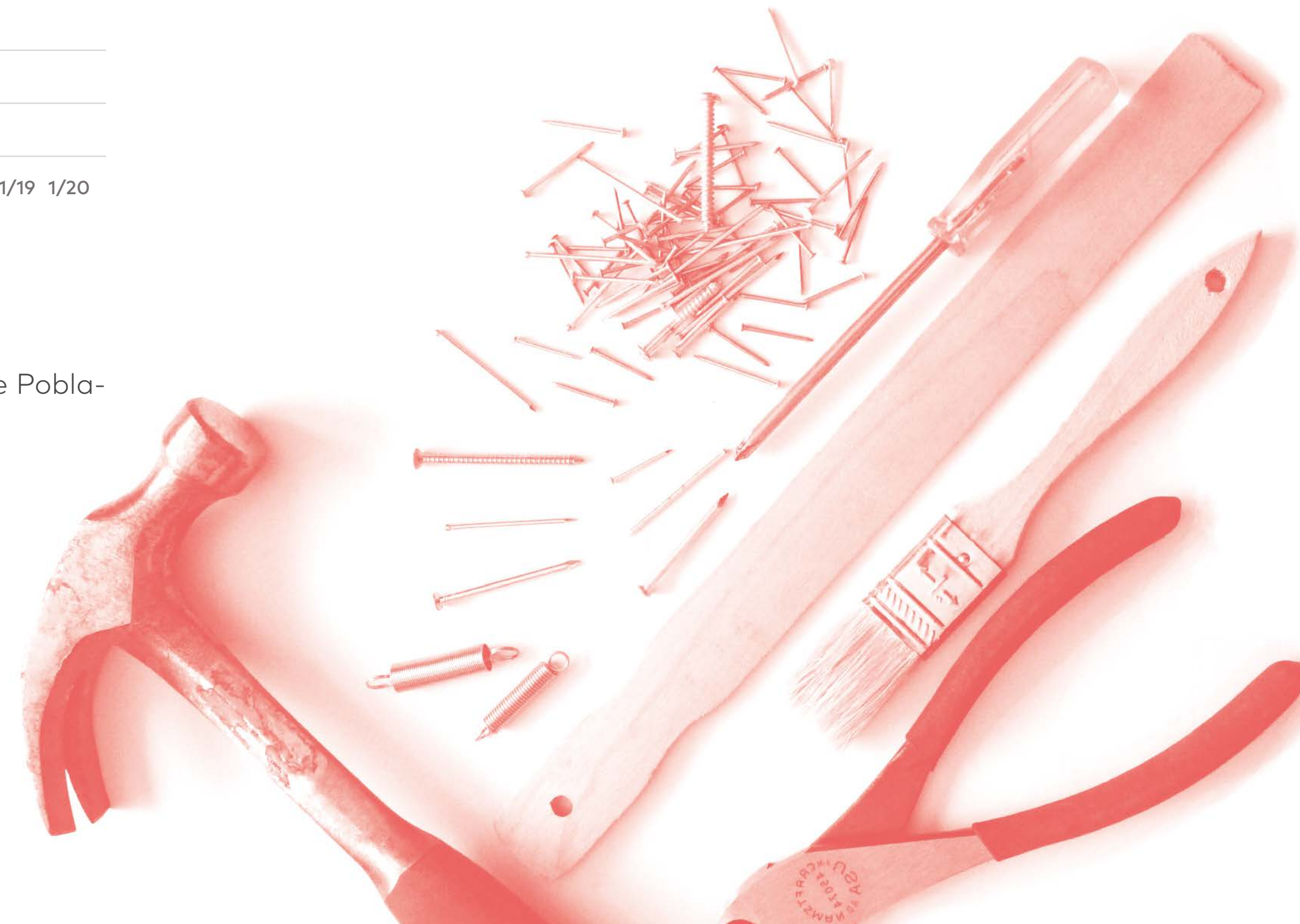
ACCÉS AL MERCAT DE TREBALL

Figura 1. Evolució trimestral de la taxa d'activitat laboral a Catalunya, per grups d'edat. Primer trimestre 2006 - Primer trimestre 2020

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa.

Tot i que, per les mateixes dificultats de l'EPA per diferenciar diàfanament entre atur i inactivitat durant el primer trimestre de 2020, tampoc cal menystenir que l'abast de l'atur entre la població jove en termes relatius no és gens comparable al de la població restant. Mentre que la **taxa d'atur** de la població entre 16 i 29 anys actualment és del 20,3% (amb una mínima diferència entre homes i dones), entre la població de 30 a 34 anys cau fins el 10,3% i entre la població de 35 a 64 anys fins el 8,5%. Paradoxalment, o potser no tant, la taxa d'atur a Catalunya tan sols ha augmentat entre la població amb menys de 35 anys.

TIPUS D'OCUPACIÓ

“La població de 16 a 29 anys, quan treballa, ho fa proporcionalment en feines amb major grau de vulnerabilitat davant escenaris de crisi econòmica”

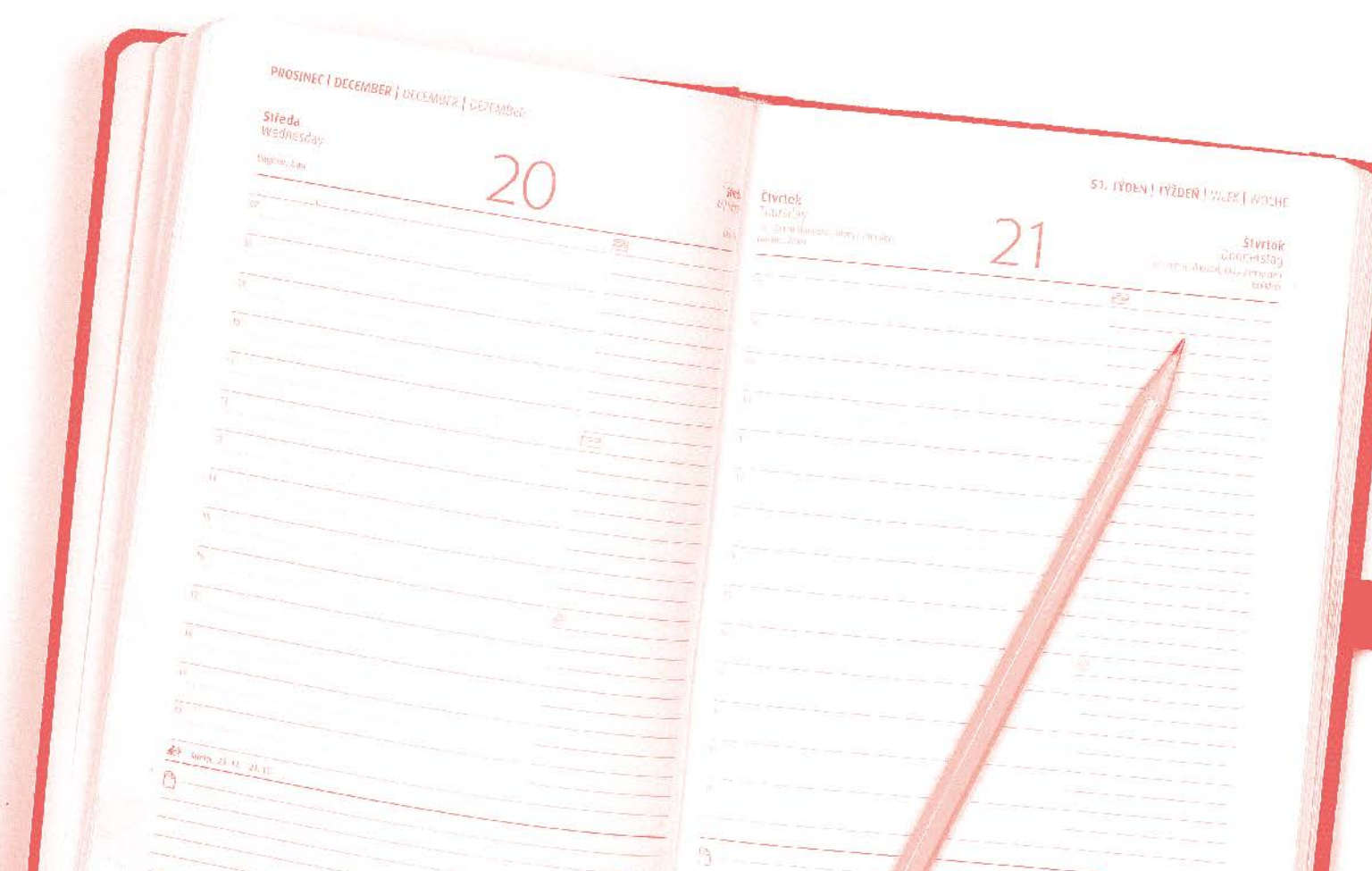

El pas cap a una mínima autosuficiència econòmica, un element cada vegada més determinant en les transicions cap a la vida adulta, està molt vinculat a l'obtenció d'una feina i a com és aquesta feina en termes de durada, sou, jornada, grau de protecció, expectatives professionals, satisfacció... Malauradament, fa moltes dècades que es parla de la precarització de les relacions laborals de la població jove. Però, en el context actual, en el qual el mercat de treball s'ha fragmentat en una nova dimensió (els sectors essencials, que en moltes ocasions han arribat a accentuar la seva activitat, i els sectors no essencials, que s'han reestructurat o directament refrenat del tot), paga la pena assenyalar en quin punt es troben actualment les persones joves:

- Proporcionalment, sempre hi ha menys persones joves que treballen (taxa d'ocupació⁶). Ara bé, durant el primer trimestre de 2020 la diferència s'ha accentuat molt més perquè el descens interanual de l'ocupació, es miri per mitjà de les afiliacions o les estimacions de l'EPA, ha estat molt més abrupte entre la població jove. Fiant prim, s'observa que la major caiguda s'ha registrat, destriant el poc més d'1% de persones joves afiliades en el sistema especial agrari, el règim especial del mar o el règim de treballadors/es de la llar, en el **règim general** (el treball per compte aliè), on cotitzen més de cada nou persones joves. A la resta d'edats ha succeït el mateix, en uns marges menys estrets, però amb l'especificitat que hi ha més persones que treballen com a autònomes.

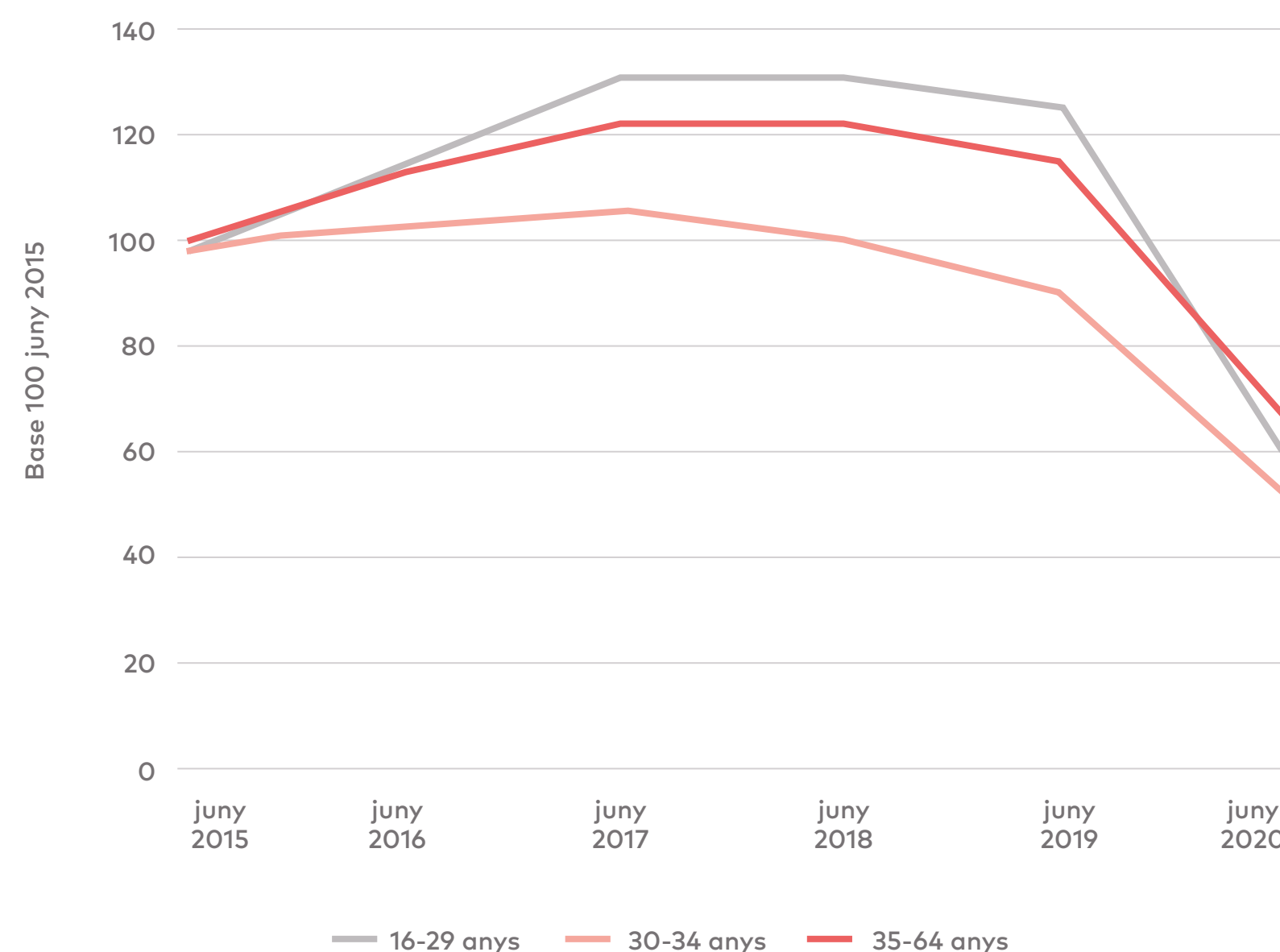
⁶ Percentatge de població que treballa sobre la població total de la mateixa edat.

- Els **serveis** no han perdut la seva hegemonia com a sector d'activitat hegemònic entre la població jove, on treballaven el 87,8% de les dones joves i el 76,8% dels homes joves durant el primer trimestre de 2020 (quan, si l'escenari econòmic hagués estat l'ordinari, no hauria arrencat el moment àlgid del turisme i l'hostaleria). La terciarització de l'ocupació pot ser entesa com un pas cap a societats postindustrials, però, pel que fa a les persones joves, un símptoma de feines precàries.
- La formalització de **contractes laborals** s'ha reduït dràsticament de mode generalitzat l'any 2020 i, aquesta vegada, l'evolució específica per a la població de 16 a 29 anys no ha estat molt diferent de la resta (Figura 2). On sí que es mantenen les distincions, gairebé cròniques, és en el fet que els contractes que signen les persones joves tenen més probabilitats de ser temporals (nou de cada deu), a temps parcial (el 39,9% dels que s'han fet el juny de 2020) i de molt curta durada (el 30,6% dels contractes a persones joves de juny de 2020 han estat per menys d'un mes i, per tant, s'esgotaran al juliol a tot estirar).

TIPUS D'OCUPACIÓ

**Figura 2. Evolució de la contractació laboral per trams d'edat
Juny 2015 – Juny 2016**

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

- Un índex que el cisma en el mercat de treball pot tenir unes conseqüències més dramàtiques entre la població jove és que configuren el grup de treballadors/es amb una major proporció de **feines vulnerables** a curt termini⁷, tot i haver disminuït del 68,9% del primer trimestre de 2019 al 67,1% del primer trimestre de 2020. Entre les persones joves amb "ocupacions elementals" (eufemisme per designar els treballs no qualificats), les persones qualificades de la manufactura i la construcció i el personal operari d'instal·lacions i màquines la proporció de llocs de treball vulnerables supera el 80%.
- Un dels components de la fragilitat laboral és haver formalitzat o renovat un contracte de treball fa poc temps. Tot establint el límit en els 12 mesos, torna succeir que les persones joves lideren les màximes posicions: el 28,9% de les persones de 16 a 29 anys assalariades amb contractes indefinits i el 83,9% de les que tenen contractes temporals tenen una antiguitat al lloc de treball inferior a l'any i, per tant, el cost del seu acomiadament és molt més assequible per a l'empresa. Més de la meitat de les persones joves ocupades en el sector serveis (56,0%), es trobaria en aquesta tessitura, així com més del 60% de les persones joves amb "ocupacions elementals" o que realitzen tasques administratives.

⁷ S'ha adoptat la definició de "feines vulnerables a curt termini" que ha sancionat recentment l'Institut Valencià d'Investigacions Econòmiques (IVIE), que comprèn les persones assalariades en el sector privat amb contractes temporals, les persones assalariades amb contractes indefinits amb una durada inferior als 12 mesos, els treballadors/es autònoms/es i les persones ocupades que, com a màxim, han assolit estudis secundaris obligatoris. Més informació a: <<https://www.ivie.es/wp-content/uploads/2020/04/09.Covid19IvieExpress.Vulnerabilidad-a-corto-plazo-del-empleo-al-coronavirus-Espa%C3%B1a-y-la-CV.pdf>> [consulta: 21 de juliol de 2020].

TREBALL I ESTUDIS

“La incorporació al mercat de treball se sol produir a mesura que es finalitzen els estudis. Una vegada han deixat d'estudiar, les dones joves troben abans una feina”

Una de les singularitats de la incorporació al mercat de treball de la població jove és que molt sovint acostumen a **compaginar la feina amb els estudis**, particularment si són dones. Durant el primer trimestre de 2020, el 34,5% de les dones d'entre 16 i 29 anys treballava i estudiava alhora i, en canvi, poc més d'un de cada quatre homes de la mateixa edat (21,6%). Curiosament, aquestes magnituds han registrat un increment força significatiu en relació amb l'any anterior. Encara és massa aviat per confirmar si aquesta pauta recull o no un fenomen puntual (tot just s'inicià el 2019) que s'esvirà amb la pandèmia de la COVID-19.

En tot cas, és cert que el tipus de feina que realitzen les persones joves que estudien sovint no s'assembla gaire al de les seves coetànies perquè, voluntàriament, sovint accepten treballs poc qualificats o esporàdics en la mesura que són un mer complement per a cobrir part de les despeses dels estudis, acumular un petit estalvi o contribuir a l'economia familiar. Així doncs, no és d'estranyar que la taxa de temporalitat de la població que estudia i treballa s'enfilii fins el 58,3%, que el 62,0% realitzi jornades a temps parcial i que estiguin molt presents en el sector del comerç i l'hostaleria, un dels més directament afectats per l'aturada econòmica que s'ha generat amb la COVID-19.

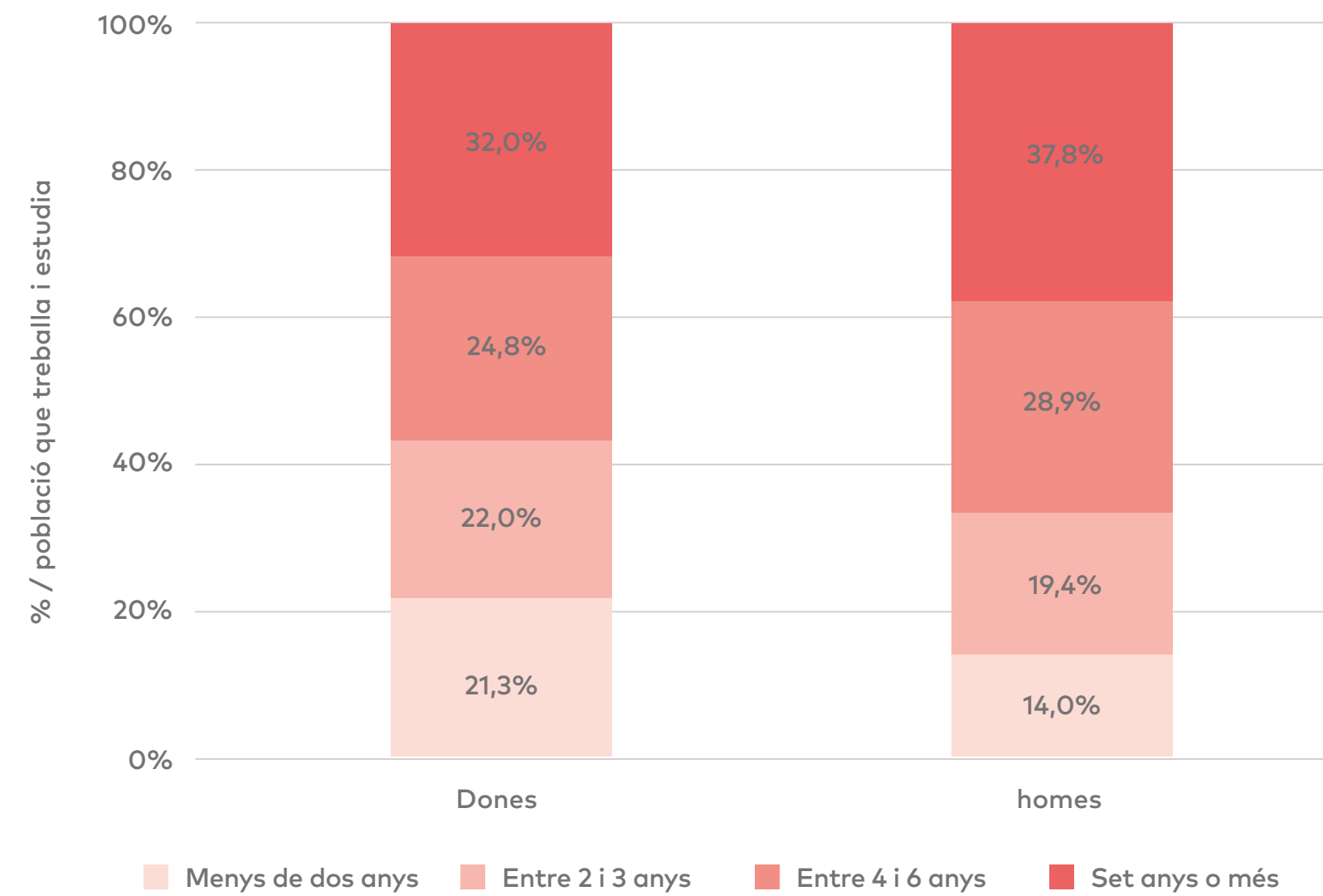
Tanmateix, el lligam entre estudis i feina pot examinar-se des d'una altra perspectiva: el temps que s'estableix entre la fi del període de formació i la consecució d'una feina. Ben probablement no és un període lineal i continu, atès que entre el moment d'acabar els estudis i qualsevol data posterior es poden haver encadenat etapes d'atur, feina i inactivitat, especialment en un col·lectiu on la rotació i la temporalitat són molt freqüents. Però comparant, a partir de l'EPA, en quina situació laboral es troben les persones joves segons els anys que fa que han deixat d'estudiar, es palesen dos fenòmens simultanis, que

s'han reforçat entre 2019 i 2020. Per començar, l'any 2020 hi ha més persones que treballen, estudien i fa menys de dos anys que assoliren el nivell màxim d'estudis finalitzats (del 30,0% del primer trimestre de 2019 al 34,0% del primer trimestre de 2020). Més de vuit de cada deu persones joves que reuneixen aquests trets tenen estudis superiors i estudis secundaris postobligatoris completats. Altrament, una vegada s'ha abandonat el cicle de formació acadèmica, es constata que les probabilitats de trobar feina van creixent, de manera esgronada, quan s'eixampla el temps transcorregut des que s'acabaren els estudis: el 62,3% de la població jove que treballa de manera exclusiva fa més de 3 anys que plegà d'estudiar. La curiositat és que, quan se situa el focus d'atenció entre la població jove que fa menys temps que no estudia, les opcions de trobar feina són força més elevades entre les dones que entre els homes: el 21,3% de les dones que ara mateix treballa i no és estudiant, tancà l'etapa de formació fa menys de dos anys, per tan sols el 14,0% dels homes joves (Figura 3). De qualsevol manera, i amb indiferència del sexe, la incorporació al mercat de treball entre la població jove no estudiant es produeix més ràpidament quan s'han obtingut estudis superiors.

TREBALL I ESTUDIS

Figura 3. Població que treballa i no estudia, segons el nombre d'anys des que finalitzaren els estudis. Primer trimestre de 2020

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Població Activa.

POBRESA I PROTECCIÓ SOCIAL

“Arran de la pandèmia de la COVID-19 i les mesures urgents de protecció dels treballadors i treballadores afectades per ERTO, la taxa de cobertura de les prestacions d'atur ha augmentat particularment entre la població de 16 a 29 anys”

El dret a percebre una prestació contributiva d'atur es genera quan prèviament es pot acreditar que s'han treballat (i cotitzat) un determinat nombre de dies⁸. Tot i que hi ha una gran diversitat de prestacions d'atur a banda de l'estrictament contributiva (com ara el subsidi d'atur per pèrdua de treball, la renda agrària, el subsidi agrari o la renda activa d'inserció), vora del 80% de les persones d'entre 16 i 29 anys que ingressen una prestació d'atur a Catalunya ho fan, en circumstàncies “normals”, perquè provenen del règim contributiu. També el més freqüent és comprovar que la **taxa de cobertura de les prestacions d'atur** (el percentatge de persones que reben qualsevol tipus de prestació sobre el total de persones amb experiència laboral prèvia⁹) de la població jove se situa lleugerament per sota dels valors mitjans de la resta de grups d'edat (Figura 4).

La irrupció de la COVID-19 ha provocat una transformació radical d'aquestes pautes. No sols perquè, entre la població jove, les prestacions contributives ja superen el 90% del total, sinó perquè, amb les mesures excepcionals adoptades pel govern central (qui gestiona i abona les prestacions d'atur) ha augmentat el grau de cobertura i, molt especialment entre els i les joves, arribant fins i tot a superar el llindar del 100% (el 215,7% entre els 16 i 29 anys i el 164,2% per damunt dels 29 anys). En principi, un valor superior al 100% no seria plausible, ja que voldria dir que hi ha més persones beneficiàries de la prestació que no pas persones amb les condicions legals per a rebre-les. I, en bona mesura, ha estat així. Els canvis normatius implementats a partir del mes de març han flexibilitzat alguns dels requisits que abans

⁸ De manera general, 360 dies durant els sis anys anteriors a la situació legal d'atur. <<http://www.sepe.es/HomeSepe/Personas/distributiva-prestaciones/quiero-cobrar-el-paro/he-trabajado-mas-de-un-ano.html>>[consulta: 20 de juliol de 2020].

⁹ Segons la metodologia adoptada pel Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE). <<https://www.sepe.es/HomeSepe/ca/que-es-el-sepe/estadisticas/estadisticas-prestaciones.html>> [consulta: 20 de juliol de 2020].

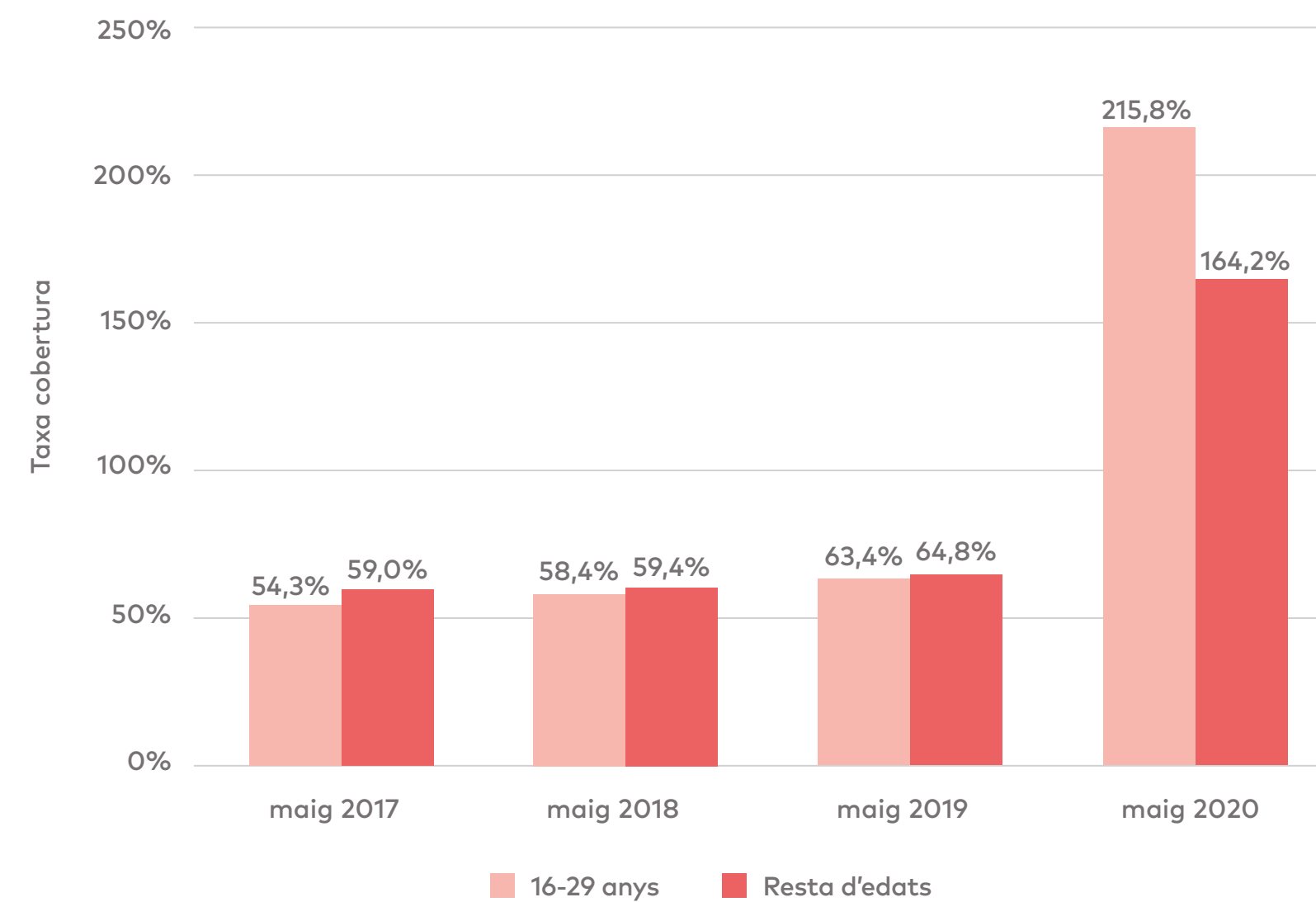
excloïen l'accés a una prestació, tot fent que es comptabilitzessin com a “demandants d'ocupació” i no com “aturades” moltes de les persones que s'hi han pogut acollir¹⁰. Ara, per exemple, les persones afectades per un ERTO motivat per la COVID-19 poden sol·licitar la prestació contributiva independentment del nombre de dies cotitzats o el tipus de contracte; també ho poden fer les persones amb un contracte temporal que no han superat el període de prova. En una primera ullada d'aquesta llista d'excepcions hom pot comprovar que beneficien a les persones que treballen en unes condicions més precàries i inestables, per comptar amb contractes temporals o no haver acumulat el nombre mínim de dies cotitzats necessaris. Es podria concloure, doncs, que el major creixement de la cobertura de les prestacions d'atur ha afavorit especialment a les persones joves perquè, per més que sigui de manera puntual, precisament ara mateix no s'apliquen les restriccions que fins ara els impedia accedir-hi. Aquestes restriccions s'originaven perquè moltes de les feines que duen a terme les persones joves són temporals i de curta durada. L'increment dispar de la cobertura de les prestacions d'atur (una altra qüestió és com s'ha procedit al seu pagament efectiu) segons l'edat de les persones reflectiria, doncs, les comparativament més deplorables condicions de treball de les persones joves. S'haurà d'esperar una mica més per comprovar en quin grau les persones joves que ara són estrictament “demandants d'ocupació no aturades”, es poden reincorporar a les seves feines anteriors o bé directament engrandeixen l'atur o la població inactiva.

¹⁰ La percepció d'una prestació d'atur comporta haver d'inscriure's prèviament com a “demandant d'ocupació” al SEPE. I, fora del període COVID-19, tan sols poden rebre-les les persones demandants d'ocupació que alhora són aturades. La diferència és que, segons una ordre ministerial de 1985, no es consideren com a aturades les demandes que corresponen, entre d'altres, a situacions de pluriocupació, millora de feina o les sol·licituds per treballar menys de 20 hores setmanals o menys de tres mesos. <<https://www.sepe.es/HomeSepe/que-es-el-sepe/estadisticas/datos-avance/conceptos.html>> [consulta: 20 de juliol de 2020].

POBRESA I PROTECCIÓ SOCIAL

Figura 4. Evolució trimestral de la taxa de cobertura de les prestacions d'atur. Maig 2017 - Maig 2020

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE).

Les desiguals característiques dels llocs de treball de les persones en funció de la seva edat es tradueixen igualment en un dels altres indicadors "clàssics" emprats en els estudis sobre pobresa. Es tracta de la taxa AROPE (acrònim en anglès de At Risk Of Poverty and/or Exclusion) que sintetitza, en una sola mesura, la pobresa estrictament econòmica, les mancances materials i la baixa intensitat de treball (en funció de les hores treballades durant tot l'any)¹¹. Per més que les darreres xifres disponibles corresponen al 2018¹², algunes conclusions força rellevants se'n poden extreure:

- La població jove és, tot seguit de la població menor d'edat (menys de 16 anys), el segon col·lectiu amb un major risc de pobresa i exclusió social.
- Tot i el descens general que es produí entre 2017 i 2018, **el 15,6% de la població d'entre 16 i 29 anys que treballa és pobre** (el 20,7% en el cas de les dones joves).
- Emancipar-se no és cap "negoci", ja que el 23,6% de la població d'entre 16 i 29 anys que no viu amb els seus pares/mares resideix en llars pobres (amb una renda equivalent inferior al 60% de la mediana). Entre les dones joves emancipades, el risc de pobresa econòmica s'apuja fins el 30,9%.
- En afegitó, la població d'entre 16 i 29 anys, estigui emancipada o no, és molt més probable que visqui en llars amb mancances materials.

¹¹ Una bona explicació de la taxa AROPE és la que ofereix l'Institut d'Estadística de Catalunya. <<https://www.idescat.cat/pub/?id=ecv&n=7705&m=m>> [consulta: 20 de juliol de 2020].

¹² Tot just el proper 21 de juliol està prevista la publicació de les xifres de 2019.

EMANCIPACIÓ I HABITATGE

“Més del 80% de les llars on hi ha persones joves emancipades han d'afrontar pagaments continus pel seu habitatge, ja que són de lloguer o de propietat amb hipoteques pendents. A la resta de llars, amb prou feines la meitat”

Un dels arguments pels quals històricament s'ha justificat la compra d'un habitatge (des de l'escala institucional fins a les relacions interpersonals de la vida quotidiana) és que proporciona un “coixí” davant possibles conjuntures de pèrdua o dràstica disminució dels ingressos (motivades per un acomiadament, una malaltia, etc.). No és el mateix quedar-se sense feina i haver de continuar pagant irremeiablement les quotes d'un préstec hipotecari o les rendes mensuals d'un lloguer, que no pas comptar amb un habitatge propi, siguin quines siguin les seves condicions d'habitabilitat o el cost que suposi mantenir-lo. El marge que es disposa per administrar la renda disponible difereix notablement.

L'accés a un habitatge sol ser la despesa més onerosa que solen realitzar les llars durant la seva existència i, generalment, quan més tard es produeix aquest “accés”, major acostuma a ser la quantitat que comporta, si més no des del punt de vista generacional. Les persones joves que s'emancipen, per tant, assumeixen un doble risc quan cerquen un habitatge de lloguer o de compra: el primer, l'assumpció d'una responsabilitat econòmica que les compromet a mig i llarg termini (molt llarg, quan es tracta d'un préstec hipotecari) i el, segon, que molt segurament el preu que estan pagant per l'habitatge supera, amb escreix, el que van dur a terme generacions anteriors per un habitatge de característiques similars.

Amb la paralització de les activitats econòmiques no essencials vigent a partir de l'estat d'alarma, moltes persones, joves i no joves, han vist perillar la seva font principal d'ingressos, el salari. La incidència d'aquesta possible davallada o irregularitat en els ingressos (cal tenir en compte que, tot i la salvaguarda que generen, moltes prestacions vinculades a ERTO no s'han cobrat amb regularitat) serà molt desigual depenent del règim de tinença de l'habitatge, és a dir, si comporta pagaments regulars o no.

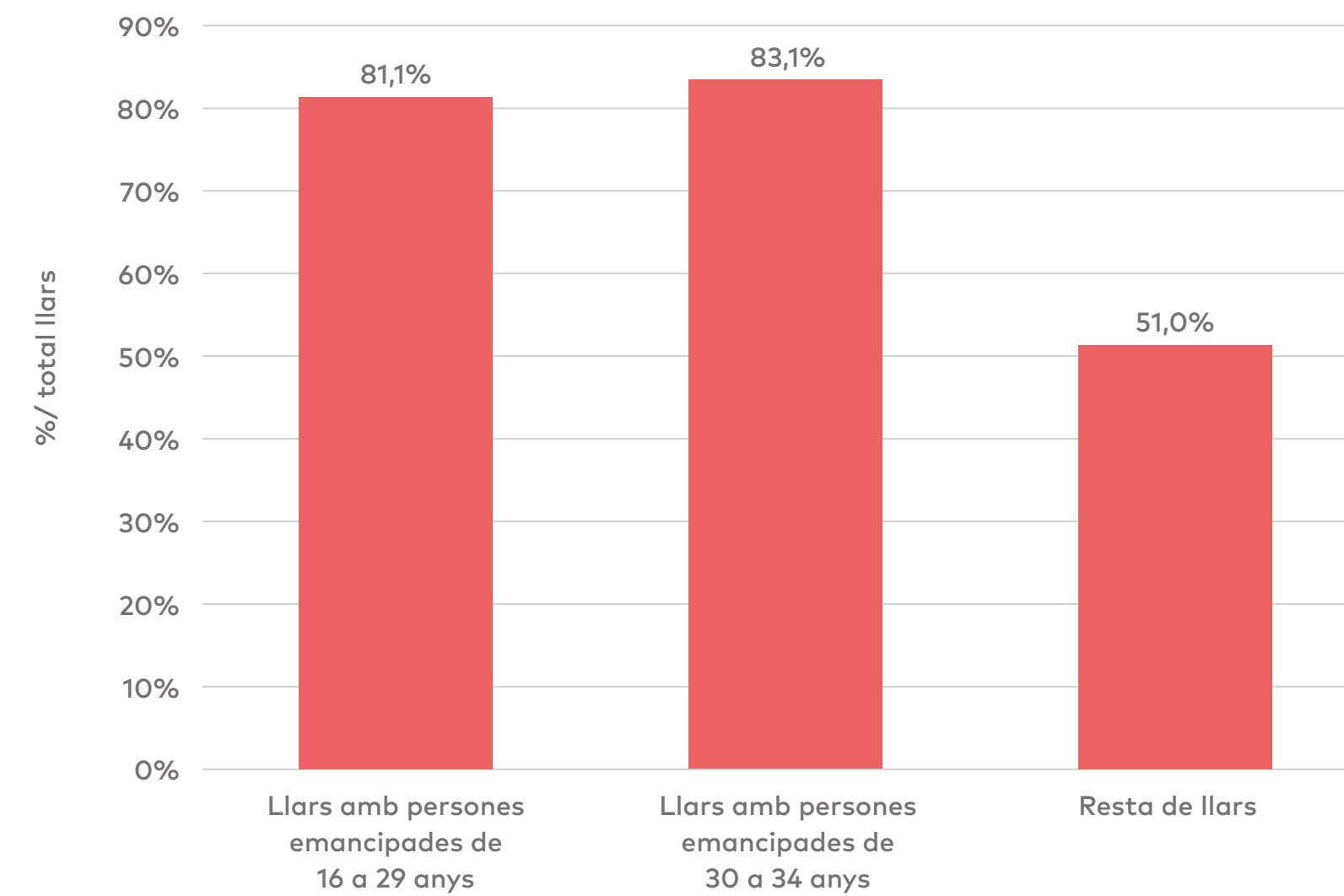
A Catalunya cada vegada hi ha menys persones joves que aconseguen emancipar-se, si més no quan es parla estrictament d'anar a viure en un habitatge independent, fora del domicili familiar¹³. La caiguda sostinguda de l'autonomia residencial de la gent jove dels darrers anys ha coincidit paral·lelament amb una lleu modificació del règim de tinença dels habitatges atès que, si bé el lloguer continua erigint-se com la modalitat hegemònica (per damunt del 60%), cada vegada són més les persones joves emancipades que viuen en “altres règims”, bona part dels quals pertanyen a habitatges cedits a altres familiars. L'any 2019, l'11,6% de les persones joves emancipades estaven en aquesta mena d'habitatges, en comparació al 7,2% de dos enrere. L'emergència d'aquesta tipologia d'habitatges ha anat en detriment especialment del lloguer, ja que la proporció de persones joves emancipades en habitatge de propietat ha romàs molt estable al voltant del 23%, menys d'una quarta part.

A efectes pràctics, però, el fet que **més del 80% de les persones joves emancipades ocupi habitatges que comporten un pagament regular i inexorable** (el 81,1% si tenen entre 16 i 29 anys i el 83,1% si tenen entre 30 i 34 anys), arran la subscripció d'un contracte de lloguer o d'un préstec hipotecari, les converteix en un col·lectiu molt vulnerable si la seva capacitat adquisitiva es debilita tot d'una (Figura 5). En canvi, la meitat de la resta de llars, on no hi ha persones joves emancipades, no han d'assumir cap càrrec en aquesta matèria.

¹³ Així ho recull, per citar una referència, l'informe La situació laboral de les persones joves a Catalunya del primer trimestre de 2020, de l'Observatori Català de la Joventut. <http://ejoventut.gencat.cat/web/.content/e-joventut/recursos/tipus_de_recurs/documentacio/arxiu/document/informes_epa/Informe_EPA_1r_trimestre_2020.pdf> [consulta: 20 de juliol de 2020].

EMANCIPACIÓ I HABITATGE

Figura 5. Llars segons el pagament de l'habitatge*. 2019

*S'entén que les llars que han de pagar pel seu habitatge són les que viuen de lloguer o de compra, amb un préstec hipotecari en curs.

Font: elaboració pròpia a partir de l'Enquesta Contínua de Llars.

CONCLUSIONS: ¿PLOU SOBRE MULLAT?

Les èpoques de crisi com l'actual fan aflorar moltes de les debilitats estructurals de la societat. Parlant de la població jove, aquest informe ha procurat recollir i elaborar alguns dels múltiples indicadors que es poden extreure per copsar quines poden ser les primeres implicacions més immediates de la COVID-19 en la seva posició laboral i residencial. De la mateixa manera que les xifres quantitatives no ho expliquen tot, ja que la seva vocació és proporcionar una aproximació genèrica i global, tampoc la població jove, pel sol fet de tenir una determinada edat, agrupa a un col·lectiu homogeni i immutable. Malgrat aquestes limitacions, dels resultats que s'han obtingut sí se'n desprenen algunes línies generals que, lògicament, s'haurien de matisar cada vegada que s'apropa la mirada a realitats concretes:

- Amb tan sols el primer trimestre de 2020, que únicament contempla les primeres setmanes des de la declaració de l'estat d'alarma, es posa de manifest que la caiguda de l'ocupació ha estat molt més brusca entre la població de 16 a 29 anys. Fins i tot l'activitat laboral, que mesura el grau de participació en el mercat de treball, ha tornat a disminuir després de la revifalla de 2019.
- Això s'explica, si més no en part, pel caràcter precari de les feines que duen a terme les persones joves. Una persona jove té moltes més opcions de treballar amb un contracte temporal, de curta durada, vulnerable a curt termini (en el sentit que el risc de perdre la feina és més accentuat), a temps parcial i en sectors com el comerç i l'hostaleria, que han estat paralitzats durant bona part dels darrers mesos i no es distingeixen justament per unes generoses remuneracions mitjanes.
- La inserció laboral de les persones joves es caracteritza per una dualitat cabdal: per una banda, més d'una quart part compagina treball i estudis, la qual cosa les du, moltes vegades, a assumir

feines poc qualificades i amb jornades reduïdes; de l'altra, una vegada s'ha completat el cicle formatiu, la incorporació al món laboral es produeix gradualment i amb més garanties de continuïtat si s'han finalitzat estudis superiors.

- Un dels canvis més immediats que sí ha comportat l'aparició de la COVID-19 ha estat que la cobertura de les prestacions de desocupació ha crescut exponencialment. Ara mateix, la població de 16 a 29 anys és un dels col·lectius on el grau de protecció és major. Paradoxalment, però, aquesta circumstància ha estat possible perquè durant l'estat d'alarma s'han aixecat molts dels requisits que abans impediaven l'accés a les prestacions i afectaven, en bona mesura, a les persones que havien treballat en feines precàries. Caldrà esbrinar si, una vegada la vigència de les mesures excepcionals s'esgoti, aquestes persones podran tornar a la feina o bé la perdran de manera definitiva.
- Comptar amb un habitatge totalment pagat és un refugi o un punt de seguretat en moments d'incertesa econòmica. La majoria de les persones joves viuen encara amb els seus pares i/o mares. Però les que s'han emancipat, tan sols per haver trobat habitatge més recentment, acostumen a viure en llars on, mes a mes, s'ha de reservar una part dels ingressos a sufragar el lloguer o la hipoteca. Menys de dues de cada tres persones joves emancipades actualment no ha d'afrontar una despesa continua per l'ús del seu habitatge, perquè l'han cedit altres familiars o són de propietat sense càrrecs pendents (probablement gràcies a herències o donacions).

FONTS

Bloc	Àmbit temàtic	Font
Accés al mercat de treball	Activitat Ocupació Atur	Enquesta de Població Activa (INE)
	Persones afiliades a la Seguretat Social	Institut d'Estadística de Catalunya
Tipus d'ocupació	Contractació registrada	Observatori del Treball i Model Productiu
	Terciarització de l'ocupació Feines vulnerables a curt termini Població que estudia i treballa Població ocupada segons el nombre d'anys des de que es finalitzaren els estudis Població assalariada amb contractes fets o renovats fa menys d'un any	Enquesta de Població Activa (INE)
	Afiliacions a la Seguretat Social segons règim de cotització	Institut d'Estadística de Catalunya
	Taxa de cobertura de les prestacions per desocupació	Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE).
Pobresa i protecció social	Taxa de pobresa i exclusió social Taxa de risc de pobresa	Enquesta de Condicions de Vida (INE)
	Règim de tinença dels habitatges Llars sense persones ocupades de 16 a 64 anys	Enquesta Continua de Llars

